

Livets lyse side

Dagens unge kan rustes til å møte et arbeidsliv i stadig endring.

Først en gladmelding fra Rogaland – flere er glade for at de mistet jobben sin. Jeg møter stadig mennesker som sier at de aldri hadde gått fra jobben sin frivillig, men som opplever at jobbtapet er blitt til noe positivt. De legger ikke skjul på at det gjorde vondt i begynnelsen, men nå – etter at de har kommet seg i gang med ny jobb eller utdanning – har jobbtapet gjort livet deres bedre.

En sa at jobbtapet ga henne et «spark bak». Hun hadde lenge drømt om ny jobb med nye utfordringer, ny læring og nytt arbeidsmiljø. Samtidig ble hun holdt tilbake av at «man vet hva man har, men ikke hva man får». I adferdsøkonomi kaller vi dette «status quo bias» etter Samuelson og Zeckhouser sin velkjente artikkel fra 1988. Forskningen viser at vi skyr forandring, selv når den er til vårt beste.

Men det er ikke bare hemmelige drømmer om ny jobb som kjennetegner menneskene som nå i ettertid er glade for at de mistet jobben. En rekke studier viser at sosiale og emosjonelle kompetanser har stor betydning for hvordan man håndterer et jobbtap – for hvordan man har det psykisk, hvilke strategier man tar i bruk for å få en ny jobb, og i hvilken grad man lykkes i å få en ny jobb.

Spesielt viktig for å håndtere et jobbtap, er det å ha tro på egne muligheter til å lære nye ting og mestre nye oppgaver, ha tro på at en kan bidra, være åpen for endring, tenke kreativt om anvendelsen av egen kompetanse, ha evne til å ta initiativ og tenke strategisk for å skape muligheter for seg selv. La oss kalle dette omstillingskompetanse.

Omstillingskompetanse er også viktig for arbeidstager som ikke mister jobben. I et kunnskapsbasert arbeidsliv med hyppig innovasjon og teknisk utvikling, kommer omstillingene stadig oftere. Uten tillit til at man kan lære nye ting og mestre nye oppgaver, uten appetitt for nye utfordringer, og uten evne til å tilpasse seg nye medarbeidere og samarbeide, vil en fort komme til kort som arbeidstager.

Heldigvis er ikke omstil-

Kronikkforfatter Mari Rege mener såkalt omstillingskompetanse er spesielt viktig for å håndtere et jobbtap. Foto: Aleksander Nordahl

” Forskningen viser at vi skyr forandring, selv når den er til vårt beste

Fredagskronikken Mari Rege

lingskompetanse noe som man enten er begavet med eller ikke. Det å være sosialt kompetent, psykisk robust, engasjert, utholdende, løsningsorientert, nysgjerrig, og å ha tro på egne muligheter og evner oppfattes

gjærne som medfødte og fastlåste egenskaper, men slik er det ikke nødvendigvis. Sosiale og emosjonelle kompetanser kan utvikles og læres. Her er foreldre viktige, men også skolen kan gjøre mye for å støtte opp under barnas sosiale og emosjonelle utvikling, viser forskningen.

En skole som jobber systematisk for å støtte elevenes sosiale og emosjonelle utvikling, står ikke i motsetning til en kunnskapsorientert skole. Tvert imot, viser flere studier at dette arbeidet kan styrke de faglige prestasjonene. Om dette ikke skulle være nok, viser også forskningen at dette arbeidet kan gi elever bedre psykisk helse og forbedre læringsmiljøet.

I rapporten «Skills for Social Progress: The Power of Social and Emotional Skills» er OECD sitt hovedbudskap at et skolesystem som systematisk støtter opp om barnas sosiale og emosjonelle utvikling, vil gi en mer innovativ, lærende og omstillingsdyktig arbeidsstyrke. I de mest anerkjente offentlige skoledistriktene i USA er en systematisk lærerpraksis som styrker elevenes sosiale og emosjonelle kompe-

tanser en selvfølgelighet. I disse klasserommene feirer man at man gjør feil – for når man har gjort noe feil har man en mulighet til å lære. Man normaliserer opplevelsen av at noe er vanskelig – for om alt er lett lærer man jo ingen ting. Man heier frem nysgjerrighet og engasjement for å lære noe nytt. Man har tydelig tro på og forventning til at alle elever kan lære mer i alle fag med innsats, gode læringsstrategier og støtte fra lærerne og medelever.

Ludvigsenutvalget, som jeg selv var medlem av, var tydelig på at skolen må jobbe mer systematisk med å støtte opp om elevenes sosiale og emosjonelle læring. Mange skoler jobber allerede godt med dette, samtidig som de strever fordi det finnes begrenset med læreverk og verktøy tilpasset norsk kontekst. Vi trenger en kunnskapsbasert utvikling av læreverk og verktøy som kan gi lærere bedre støtte i å utvikle en praksis som stimulerer elevenes sosiale og emosjonelle læring.

Selvsagt kan ikke mer omstillingskompetanse løse jobbkrisen i Rogaland. Det er jo ikke nok jobber til alle, og jeg

kjenner mange mennesker med høy omstillingskompetanse, men som likevel har gått ledig over lang tid. Likevel bidrar fleksibilitet, tro på egne muligheter, pågangsmot og kreativitet til at flere klarer seg godt – selv midt i krisen.

Mari Rege, professor i økonomi, Handelshøgskolen ved UiS og ESOP ved UiO
Twitter: @MariSRege

Mer debatt s. 32-33 →

” Det er avgjørende at kriseresponsen favner bredere enn tiltak mot terror og radikaliserings

Victor Adetula, Camilla Houeland, og Tone Sommerfelt

Fredagskronikken

Alexander Cappelen

Bård Harstad

Ola Kvaløy

Katrine Løken

Simen Markussen

Mari Rege

Karen Helene Ulltveit-Moe

Debattansvarlig: Vidar Ivarsen Telefon: 22 00 10 59 Sentralbord: 22 00 10 00 Epost: debatt@dn.no Telefaks: 22 00 11 10

Hovedinnlegg/kronikk: Maks 4500 tegn inklusive mellomrom Underinnlegg/replikk: Maks 1500 tegn (ca. 250 ord) Legg ved portrettfoto.

Alt stoff som leveres til Dagens Næringsliv, må produseres i henhold til Vær varsom-plakaten. Dagens Næringsliv betinger seg retten til å lagre og utgi alt stoff i avisen i elektronisk form, også gjennom samarbeidspartnere. Redaksjonen forbeholder seg retten til å forkorte innsendte manuskripter. Debattinnlegg honoreres ikke.